

muniter Fagn. l. c. n. 38. Tourn. t. 3. p. 33. Ronc. c. 2. Quæst
4. Sporer. p. 74. n. 32. et Elbel t. 1. p. 529. n. 170. et sic refe-
runt Fagnanus, et Sporer declarasse S. C. ann. 1576, die 11
octobris, instantे S. Carolo Borromæo. Et idem dicendum sit
Spor. de tempore incursionis hostium.

Sic pariter excusantur Pastores à residentia ob periculum in-
trinsecum infirmitatis, putà si eis oporteat abesse à suis Eccle-
siis propter insalubritatem aeris, ut communiter docent Caj.
2. 2. q. 185. art. 5. Petr. de Benef. t. 4. p. 505. Tourn. p. 33. Holz.
p. 433. n. 428. Salm. n. 102. et Laym. l. 2. tr. 2. c. 6. n. 5. ex c.
Presentum 7. Qu. 1. etc. Ad audientiam de Cler. non res. Modò
tamen, ut bene advertunt Tourn. et Salm. ll. cc. Bellarm. Vasq.
Hurtado, infirmitas non sit perpetua, et absentia non sit ovibus
graviter nocitura, nam tunc deberet Pastor vel residere, vel
Curam resignare. Hic autem advertendæ sunt Regulæ, quas
super hac causa infirmitatis præscripsit Bened. XIV in Bulla,
ad uniuersæ, supra relata; et quas mandavit servari ab iis ad
quos spectat; in ea sic loquitur: « Qui verò licentiam abessendi
petierint ratione infirmitatis extra Diœcesim contractæ, dum
vacatione à Concilio indulta uterentur, asserentes ea de causa
regressum ad propriam Diœcesim sibi prohiberi, exponere
debebunt contractæ infirmitatis qualitatein, et super ea testi-
monium Medici juramento firmatum exhibere. Atque ubi
petita licentia ipsis indulgeatur, ea semper ad certum ac defini-
tum tempus concedi debet, adjecta quoque clausula, si tandiu
infirmitas duraverit.

« Ab iis autem, qui hujusmodi licentiam postulaverint, eò
quid aeris mutatione opus sibi esse dicant ad convalescendum
ex morbis quos in suis Ecclesiis residendo contraxerunt, expri-
mendum erit in precibus, quo morbi genere, et quam graviter
laborent, ac proferendum testimonium Medici, qui jurejurando
testetur utile ac necessarium Oratori esse, ut in aliam Regionem
nem atque aerem per aliquod tempus se transferat. Nec illud
silentio prætereundum, an scilicet Orator, antequam morbo
corriperetur, trimestri licentia à Concilio permitta usus fuerit:
si enim id nondum fecerit, et tempus à Concilio indulsum
sufficiens ipsis non reputetur, poterit eidem concedi, ut per
quatuor menses, in quibus tamen Conciliares menses compre-
hendantur, à Residentia absens permaneat: at si prædictos
Conciliares menses, remoto omni dolo et fraude, jam extra
Diœcesim transegerit, tantum temporis ipsis indulgeatur, quan-
tum ad confirmandam ipsius valetudinem vere necessarium
esse prudenter judicabitur.

« Qui tandem licentiam commorandi extra Diœcesim postula-
bit propter malignitatem aeris, quem in sua Diœcesi aliquo
anni tempore insalubrem esse affirmet; is videat etiam atque
etiam quid agat: et quidem pro veritate exponat, quibus anni
mensibus perniciosus sit Regionis aer: item an eadem cœli
temperies totam comprehendat Diœcesim, ita ut nullus intra

» ejus tractum locus existat, in quo suspectum illud tempus
» absque salutis detrimento transigere valeat; postremò, an Con-
» ciliaribus mensibus usus fuerit. Etenim si nondum eos sibi
» sumpserit, non ægrè obtinebit Indultum abessendi per quatuor
» menses (quatenus periculum ab aere tandiu durare cen-
» seatur), in quibus tamen tres illi à Concilio permitti nume-
» randi erunt: si autem hujusmodi Concilii indulgentia jam
» usus fuerit, frustra novum Indultum prædicta de causa ab
» Apostolica Sede postulabit: sibique imputare debebit, quid,
» cum sciret certo anni tempore in sua Diœcesi aerem insalu-
» brem fore, concessos vacationis menses in tempus illud non
» reservaverit. In omnibus autem absentia Indultis, quæ ratione
» aeris insalubris in posterū concedentur, hanc clausulam
» adjici volumus: Dummodo intra Diœcesim aliquis locus non
» adsit, in quo aer salubris sit, et in quo Episcopus comonorari
» possit.

III. Ratione Debitæ Obedientiæ excusantur Episcopi, vel
Parochi, si absunt ut obediunt Pontifici vel suis Ordinariis ob
bonum Ecclesiæ, vel Reipublicæ, ut dicunt Elbel pag. 527.
n. 363. Salm. n. 103. et Holz. pag. 433. n. 428. vel ob quam-
cumque aliam gravem causam, ut ait Tourn. pag. 34. Dummodo
absentia sit ad breve tempus, nam alias requiritur absoluta ne-
cessitas boni communis, ut Salm. n. 103. cum Caj. Gonz. Soto,
Vasq. etc.

An aulem Episcopus possit retinere Parochum, ut sit suus
Vicarius, Visitator aut Secretarius? Affirmant Nao. Sylo. Oxeda,
et alii apud Salm. n. 121. Sed melius id negant Bon. D. 5. q. 2.
n. 4. Tournely. pag. 34. Ronc. c. 2. q. 4. Salm. n. 122. c. Gonsal.
Garcia, etc. ac Viva Opusc. 3. q. 3. art. 2. n. 8. qui refert S Con-
gregationem sic declarasse: « Episcopus non potest uti opera
» Parochi in Visitatione, vel in alio servitio suæ Diœcesis, nisi
» pro tempore illi permitto duorum mensium. » Exicit Palaus
D. 5. p. 4. n. 9. cum Vasq. Azor. et Barb. si talis sit indigentia,
ut non sit aliis, qui hujusmodi legitimè præstare possit.

IV. Ratione Evidentis Ecclesiæ, aut Reip. Utilitatis excusantur
Pastores, si absunt causa assistendi Synodis Provincialibus vel
Diœcesanis; vel ut defendant se, vel suos, aut Ecclesiam apud
Curiam Regiam in gravi negotio, ut dicunt Salm. n. 102. cum
Soto, et Vasq. Ronc. c. 2. q. 4. et Bonac. D. 5. p. 5. n. 12. (contra
Nao.) cum quadam Decisione Rotæ Rom. ex c. Ex parte 13. de
Cler. non res., ubi dicitur: « Quod si, non absentando in frau-
» dem, Præposituræ tuæ jura fideliter prosequeris, ex hoc
» censeri debebas residens. » Hoc tamen intelligendum (bene
advertisit Ronc. l. c.), modò non sit aliis, qui æquè utiliter id
implere possit. Insuper præscribit Bened. XIV in Bulla supra
cit. quod in hujusmodi litibus pro Ecclesia vel Clero tuendo
Episcopus exponere debebit gravitatem litis et causas per quas
necessaria creditur ejus assistentia; et an mensibus conciliaribus
usus fuerit: nam si nondum usus sit, rescribere debebit, ut iis

ad hunc effectum utatur: si vero usus fuerit, concedatur illi licentia ut absit non usque ad exitum cause, sed quamdiu necesse erit ad Advocatos et Judices instruendos. Si autem lis pertineat ad suam familiam, alia licentia ipsi non concedetur, nisi pro mensibus conciliariibus.

Nullo autem modo poterunt abesse, etiam cum licentia Pontificis, ad fungendum Officio Proregis, Conciliarii, etc. nisi id exigat bonum commune, ut dicunt Az. Sotus, Bardi, Diana, etc. apud Salm. n. 105. Sed melius id intelligendum, ut docent Vasq. Barb. Garcia, et Molf. apud Bon. D. 5. p. n. 9. si non sint alii qui æquè utiliter, et fideliter talia Officia exercere valeant.

126. — Quæritur IV. Quando et quomodo Episcopi, ac Parochi teneantur ad restitutionem fructuum suorum Beneficiorum? Ante omnia advertere oportet, quæ super hoc puncto statuit Tridentinum, nam in Sess. 6. c. 1. sic præscripsit: «Si quis à Patriarchali, Metropolitana aut Cathedrali sibi quocumque titulo commissa..... rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam Diœcesim morando absfuerit, quartæ partis fructuum unius anni fabricæ Ecclesiæ, et pauperibus loci per Superiorem Ecclesiasticum applicandorum pœnam ipso jure incurrat. Quod si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveravit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat.» Deinde in Sess. 23. c. 1. declaravit, Episcopum ultra tres menses, et sine justa causa absentem à sua Ecclesia: «Præter alias pœnas adversus non residentes sub Paulo III impositas et innovatas, ac peccati mortalis reatum, eum pro rata temporis absentiae non facere fructus suos, alia etiam declaratione non secuta, sed teneri per Superiorem Ecclesiasticum illos fabricæ Ecclesiarum, vel pauperibus loci erogare, prohibita quacumque compositione.» Deinde respectu Parochorum hæc subdit: «eadem omnino, etiam quoad culpam, amissionem fructuum et pœnas, de Curatis inferioribus, etc. saecrosancta Synodus declarat et decernit.»

127. — Sed dubitatur 1. an Pastores animarum teneantur ad restitutionem fructuum, si absint sine licentia, sed cum justa causa? Negat Vico Op. 3. q. 3. a. 3. n. 7. et dicit quod si causa absentiae sit evidenter justa, non tenentur restituere fructus, nisi post sententiam Judicis, modò per alios suis ovibus sufficienter providerint. Ratio, quia talis restitutio non debetur, nisi quando violatur jus naturale contractus, quod hæc non violatur; non vero quando lœditur solùm jus positivum; tunc enim requiritur sententia, ut pœna incurritur. Sed quoad Episcopos aliter hodie dicendum ex Bulla supra relata N. SS. P. Bened. XIV, *Ad universæ*, ubi sancitum, quod, si Episcopus ultra menses Conciliares absit sine licentia expressa Romani Pontificis, habetur ut transgressor, et fructus non facit suos, et alias incurrit pœnas in transgressores impositas. Vide num. 122. in fin.

Dubitatur 2. an restituendi sint fructus, si absentia sit inculpabilis, quia scilic. facta fuit bona fide, et cum existimatione

ausæ excusantis à residentia? Negant Vico dict. art. 3. n. 9. et Garcia apud Bonac. D. 5. p. 4. n. 10. Ratio, quia obligatio restitutionis vel est de jure positivo tanquam pœna, et hæc non debetur nisi post sententiam; vel est de jure naturali, et ex benignitate Ecclesiæ præsumitur nolle ipsam damnare ad tales restitutionem Beneficiarium, qui inculpabiliter suæ obligationi non satisfacit: prout Beneficiarius inculpabiliter omittens recitationem Officii probabilius non tenetur restituere fructus Beneficii, ut communissime docent DD. (vide dicta libro 3. n. 665.) esto plures Auctores sentiant Beneficiarios de jure naturali ad Officium teneri; sed huic opinioni minimè acquiesco, nam ut certum habendum puto, quod hæc obligatio non est de jure positivo, sed de jure naturali et divino, cum de jure naturali divino teneantur Pastores residere ut ex Tridentino probavimus supra n. 121. Posito igitur quod Pastores teneantur de jure naturali ad residentiam, ad eam quidem non alia ratione tenentur, quæm contractus initi inter ipsos et Ecclesiam, ex quo dantur eis fructus Beneficiorum sub conditione residentiæ; qua non impleta, etiam sine culpa, nullo modo Pastores tales fructus acquirunt. Præsumptio autem illa quod Ecclesia fructus remittat illis, qui sine culpa non resident, valde dubia est; imò potius præsumitur Ecclesia oppositum velle, ne pateat via ad eludendam hanc residentiam tam rigorosè ab ipsa Ecclesia requisitam: tanto magis quod N. P. Benedict. XIV in citata Bulla *Ad universæ*, expresse declaravit haberi tanquam transgressores, et fructus non facere suos, Episcopos qui sine legitima causa à suis Ecclesiis absunt. Nec obstat paritas allata Beneficiorum inculpabiliter omittentium Officium, nam (ut diximus l. 3. d. n. 665. et dicimus infra n. 145. Q. 1.) communiter DD. docent, prout fatetur Covarr, contrariae sententiae fautor, quod Beneficiarii non jam tenentur ad restitutionem fructuum de jure naturali, sed positivo ex Concilio Lateran. et ex Bulla S. Pii V ubi talis restitutio omittentibus præcipitur.

Dubitatur 3. an teneantur restituere fructus Pastores, qui inutiliter in suis Ecclesiis resident? Negant Garc. et Led. apud Vico cit. Opusc. 3. q. 3. art. 3. num. 8. quia (ut dicunt) absentia est rigorosè explicanda, unde semper ac non absunt, possunt fructus lucrari, satisfaciendo per alios suis obligationibus. Sed verius affirmat Vico l. c. tum quia restitutio fructuum revera, ut diximus, ab his non tantum debetur de jure positivo ratione pœnæ, sed etiam de jure naturali ratione contractus, sive conditionis residentiæ in contractu appositæ non impletæ, quæ conditio quidem non potest intelligi de sola residentia corporali: tum quia, etiamsi restitutio fructuum non deberetur de jure naturali, sed ex sola lege pœnali Tridentini, adhuc Pastores inutiliter residentes teneantur fructus restituere: dum Concilium in cit. sess. 23. c. 1. postquam declaravit ipsos obligari ad personalem residentiam, addit Ubi injuncto sibi officio defungi teneantur. Atque in Bulla Grave, Béned. XIV declaratur residentia non esse vera, nisi sit formalis.

Hinc communiter dicunt DD. ut *Salm. t. 28. n. 114. c. 3m*
Vasq. Barbos. et Garc. ex Declarat. S. C. quid Parochus non
 reputatur residere, si per ipsum non exerceat principaliora
 munera, nempe administrationem Verbi Divini, Sacramento-
 rum, etc. Et quoad Episcopos, ut ait *Sporer tom. 3. pag. 73.*
num. 27. quid licet ipsi regulariter, juxta consuetudinem non
 teneantur per se prædicare, et Sacraenta ministrare, debent
 tamen personaliter invigilare ut per alios id præstent, et insuper
 gregem bono exemplo instruere ac pauperibus subvenire. Dictum
 est *regulariter*, nam puto saltem aliquando Episcopos teneri ad
 concionandum, dum ipsi (ut declarat Tridentinum *d. c. 1.*
sess. 23) de jure Divino tenentur oves suas Verbi Divini præ-
 dicione pascere. Hocque per idem Concilium *Sess. 5. c. 2.* de-
 claratur: « Omnes Episcopos et Prælatos teneri per seipsum, si
 » legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum... Si quis autem
 » hoc adimplere contempserit, districtæ subjaceat ultiō. » Circa autem obligationem Parochorum concionandi, et Sacra-
 menta ministrandi, vide dicta *t. 3. num. 269. v.* *Hic obiter, et*
n. 358. (*Tom. II. pag. 161 et pag. 245.*)

Sentit autem *Hurtadus l. 3. de Resid. Paroc. Resp. 9. contra*
Sancium, non esse tutum in conscientia Parochum, qui degens
 in Parochia, per duos menses Sacraenta per seipsum non mi-
 nistraret, nisi in Beneficio constitutus esset alius Vicarius per-
 petuus, ut dicunt *Salm. num. 114. cum Gonzal. Barbos et Garc.*
 Censet tamen *Viva cit. art. 3. num. 9. cum Sancio esse valde*
 probable, quid Episcopus vel Parochus absens cum justa causa,
 et tanto magis inutiliter residens in sua Ecclesia per tres menses,
 vel duos, ipsi respectivè à Trident. concessos, non teneatur ad
 restitutionem fructuum. Idque non omnino improbabile videtur,
 cum ex Concilio *dict. cap. 1.* præfatum spatium non reputetur
 gravis materia; nam pro trimestri Episcoporum absentia utitur
 verbo illo *aliquantisper*, et pro bimestri Parochorum gravem
 non requirit causam. Dicunt verò *Bon. et Barb. ap. Croix. l. 3.*
p. 1. n. 752. quid Parochi qui tantum habitu sunt Curati, pos-
 sunt totam Curam Sacellanis committere. Curati autem etiam
 actu peccanti mortaliter, si semper per alios ministrent, cum
 ipsi commode possint; secus, si aliquando ministrent per se,
 praesertim Sacramentum Pœnitentiae; et alias per Sacellanos.

Dubitatur 4. an Episcopus vel Parochus non residens teneatur
 ad integrum restitutionem fructuum, tempori absentie respon-
 dentium? Affirmat *Nao. apud. Bonac. de Benef. D. 5. p. 4. n. 5.*
 quia (ut ait) Tridentinum indefinitè absentes privat eos fruc-
 tibus; propositio enim indefinita æquivalit universalis. Negant
 verò probabiliter *Bon. loc. cit. Barbos. de Pot. Ep. pag. 3.*
Aleg. 43. n. 10. Croix l. 3. num. 737. et Viva Opusc. 3. q. 3. art. 3.
n. 3 et 4. cum Vasq. et communis, ut asserit; idemque ait *Viva*
 et de omnibus aliis Beneficiariis ad residentiam obstrictis. Ac
 ejusdem sententiae, ait *Bonac.* debere esse omnes DD. qui excus-
 ant ab integra restitutione fructuum Beneficiatos omittentes

recitationem Horarum, ut retulimus *lib. 3. num. 673. v.* *Quæri-*
tur 10. Ratio, quia fructus non solùm dantur Pastoribus pro
 oneribus residentiæ, sed etiam pro recitatione Divini Officii, et
 aliis munib; unde Concilium Tridentinum, cùm oppositum
 non expresserit, benignè interpretandum velle, quid præfati
 Pastores teneantur restituere fructus tantum residentiæ respon-
 dentes, juxta rationem naturalem, quæ dictat, quid, si quis
 duplice onere gravatur, non est privandus integra mercede, cum
 unum adimpleat.

128. — Quæritur V. Quibus restituī debent fructus à non
 Residentibus? Hic notanda est differentia inter rationem facien-
 dam à Beneficiario ob omissionem horarum et ob omissionem re-
 sidentiæ. Illa enim potest fieri quibusque pauperibus, et in fa-
 bricam domūs Beneficii, sive in emendis, aut meliorandis agris
 Beneficii; quia omnia hæc veniunt nomine *Fabricæ Beneficii*,
 ut dicitur in Bulla S. Pii V; vide dicta *lib. 3. n. 672.* Ob omis-
 sionem autem residentiæ, restitutio debet omnino erogari vel in
 fabricam Ecclesie, vel in pauperes illius loci, ut sanctetur in Trid.
Sess. 23. c. 1. Vide *Bon. q. 5. p. 4. et Viva Opusc. 3. q. 3. a. 4.*
n. 1. Nec satisfacit Pastor non residens, applicando restitutionem
 in Missis vel aliis suffragiis pro animabus Purgatorii illius loci,
 quia revera animæ defunctorum non possunt amplius dici pau-
 peres loci illius.

Dicit autem *Viva loc. cit. cum Less.* et communis ut asserit,
 quid bene posset Beneficiarius sibi restitutionem applicare, casu
 quo ipse verè esset pauper, cùm non debeat inferioris esse con-
 ditionis quam alii pauperes; modò id non faciat in fraudem,
 nempe si non resideat eo animo ut postea applicet deinde sibi
 fructus ratione paupertatis; fraus enim nulli debet patrocinari,
 ut diximus *lib. 3. n. 672.* et sic dicit *Viva n. 4.* qui tamen excipi-
 pit, si forte Beneficiarius in gravem necessitatem postea incideret,
 et poenitentia ductus proponeret se emendare in futurum.
 Insuper *Viva n. 5. et Bon. de Hor. Can. D. 1. q. 5. p. 4. n. 10.*
 cum *Suar. Nao. Az. Men. etc.* communiter docent, quid si pau-
 peres donarent Beneficiario fructus restituendos post ipsorum tra-
 ditionem, tunc bene posset ille retinere; secus verò, si donarent
 ante traditionem, quia tunc donatio est nulla: pauperes enim nul-
 lum jus certum et firmum habent ad illos fructus, sed tantum va-
 gum et incertum, cùm sit in potestate Beneficiarii eligere pau-
 peres, quos velit.

129. — Hinc ultimò plura adnotare oportet circa residentiam
 Canonorum in loco Beneficii. Ante omnia animadvertisenda sunt
 verba Tridentini, quæ circa id habentur in *Sess. 24. c. 12. de Ref.*
ibi: « Præterea, obtinentibus in eisdem Cathedralibus, aut Col-
 legiatis Dignitates, Canoniciatus,... non licet vigore cuiuslibet
 statuti, aut consuetudinis ultra tres menses quolibet anno ab-
 esse, salvis nihilominus earum Ecclesiæ Constitutionibus,
 quæ longius servitii tempus requirunt. Alioquin primo anno
 privetur unusquisque dimidia parte fructuum, quos ratios

» etiam Præbendæ ac residentiæ fecit suos. Quòd si iterum ea-
» dem fuerit usus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos
» eodem anno lucratus fuerit. Crescente verò contumacia, contra
» eos, juxta sacrorum Canonum Constitutiones, procedatur.
Insuper ex Diplomate N. SS. P. Benedicti XIV (quod retulimus l. 3. num. 675. vers. Dubitatur 3.) habetur quod Canonici Choro non interessentes, sive non canentes, psallentesve, non sollemnitatem Distributiones, ut jam statutum erat in eod. can. 12. Concilii (cujus verba retulimus cod. l. c.), sed etiam fructus omnes Præbendarum, cùm non faciant suos. Si ergo non faciunt fructus suos non canentes, tanto magis non faciunt non residentes. Præterquam quòd id clare eruitur ex eodem Tridentini loco mox supra citato (quidquid dicat Bon. t. 1. D. 5. de Onere Benef. ad Resid. p. 4. n. 16.) dum ibi dicitur, quòd Canonicus non residens ultra tres menses, « privetur dimidiæ parte fructuum, quos ratione etiam Præbendæ, ac residentiæ (nota) fecit suos. » Ergo si Canonicus ratione residentiæ facit fructus suos, non residendo suos non facit. Dicit autem Bonacina (et hoc valde probabile est l. c. cum Gar. Macigno) ex quadam Declar. S. C. Canonicos non privari fructibus, si tantum per paucos dies ultra tres menses absint; hujusmodi enim transgressio non videtur talis, ut prædictam gravem poenam privationis medietatis fructuum mereatur.

Canonici autem tribus mensibus, in quibus absunt, non lucrantur Distributiones, sed bene lucrantur fructus Præbendæ: modo (ut bene ait Concina tom. 2. p. 535. n. 32. cum Garcia) reliquo tempore anni resedent, et Chorum frequentaverint, contra Palauum tr. 7. D. 3. p. 9. n. 10. et Bon. de Hor. Can. D. 2. q. 5. p. 4. n. 22 et 25. qui dicunt Canonicos absentes majori anni parte non ideo carere privilegio trium mensium ipsis concessso, quia privilegium non datum est residentibus, sed obligatis ad residendum; alias Canonicci non possent eo privilegio frui, nisi prius per novem menses jam recedissent, quod certè non esset juxta usum receptum, dum in quavis anni parte tres menses privilegii accipere solent. Sed huic opinioni non acquiesco, quia Concilium præbendatos ultra tres menses absentes, absolutè illos privat fructibus Præbendæ; atque etiam eos damnat ad restituendam medietatem fructuum, quos ratione residentiæ fecerant suos; quapropter ipsi ex Concilio post absentiam trium mensium privatur omnino præfato privilegio. An autem Canonicus, qui inutiliter prodigat tres menses a Trid. concessos, teneatur restituere fructus Beneficii; affirmant Palud et Nav. apud Conc. pag. 535. n. 32. Sed probabilius negant ibid. Sanch. Peñiz. et Leand. Ratio, quia Concilium absolute concedit Canonicis per tres menses abesse, nulla speciali causa requisita. Bene autem possunt Canonicci conjungere tempus trimestre concessum cum trimestri anni sequentis, ut dicunt Pell. et Leand. Nisi (excipit Concina pag. 535. n. 33.) scandalum obveniat, aut culius Divinus minuatur. Præterea refert ibid. Concina, sacram C. apud Leand. declarasse, quòd non possint confici

præfati tres menses ex horis, quibus Canonicci residentes absunt à Choro; item declarasse non posse Canonicos computare puncturas pro tribus mensibus ipsis concessis, ita ut nihil teneantur restituere, si omnes puncturatæ anni non excederent quartam partem integræ residentiæ. Cæterum, regulariter absentes à Choro ex justa causa lucrantur et fructus, et Distributiones; ita communiter Bonacina Dist. 2. q. 7. p. 1. Salm. tr. 16. c. 4. n. 11. Concina t. 5. pag. 522. n. 2. etc. Quidquid sit, ut alii negant, de Distributionibus, quæ ex absentia reliquorum Canonicorum ipsis deberentur. Adversatur hic quòd ex Decr. S. C. Conc. apud Jordan. Pax (Jord. Pax Elucubr. lib. 10. tom. 40. n. 73.) Canonicci nequeunt in mensibus conciliariis abesse diœcesi, nisi de licentia Episcopi.

150. — Causæ autem excusantes Canonicos ab assistentia Chori tres sunt, ut constituit Bonifacius VIII, in cap. unic. de Cleric. non resid. in 6, nempe *Infirmitas, rationabilis corporis Necesitas, et evidens Ecclesiæ Utilitas*. Et hic expedit prænotare, quòd ille qui non residet propter has tres causas in præfato textu expressas, non privatur neque fructibus Præbendæ, neque Distributionibus, ut patet ex eodem cap. citato. Quibus addenda est quarta causa (ut censeat Pichler in Candit. abreo. l. 3. tit. 4. n. 8.) nempe consuetudo introducta post Tridentinum, nam Concilium antegressas abolevit. Qui autem non residet propter causas diversas a tribus prædictis, sed etiam justas, putà ob studium, visitationem et alias de quibus infra fiet sermo (ubi semper requiritur licentia Episcopi vel Prælati), is lucratur quidem fructus, sed non distributiones, ut Anac. l. 3. tit. 4. n. 134 et 163. ac Holzm. t. 1. p. 434. cum aliis communiter. I. igitur excusat *Infirmitas*, non quidem levis, sed tantum gravis, vel quæ gravis fieri potest per accessum ad Ecclesiam, ut communiter dicunt Palauus D. 3. p. 9. §. 1. n. 2. Bon. q. 5. p. 1. n. 13. Concina tom. 2. pag. 522. n. 2. et Salm. tr. 16. c. 4. n. 15. cum Pell. etc. Excusantur autem etiam ii qui propria culpa infirmitatem contrixerint, ut pariter cum communī docent Pal. n. 3. Bon. n. 7. Concina n. 3. cum Nav. Sanch. et Salm. n. 16. cum Garc. Covarr. et Pell. quia jus indistinctè excusat infirmos. Et hoc, etiamsi quis data opera in morbum se conjecterit, ut absit à Choro, prout probabiliter dicunt Palauus, Sal. II. cc. et probabilem putat Concina n. 4. cum Bon. Ratio, quia lex ad infirmitatem, non autem ad intentionem respicit; et hoc etiamsi iste ante infirmitatem consueverat abesse à Choro, ut probabile putant Nav. l. 2. de Rest. c. 11. n. 238. item Conc. l. c. n. 5. et Salm. cum P. Nav. et Pal. qui id vocat satis probabile (contra Bon. p. 1. n. 10. cum Covar. Az. etc.), et meritò, quia infirmitas hic et nunc de se excusat. Nec officit, quòd ille nec vellet assistere, si esset sanus; nam leges non puniunt nisi culpabilem absentiam. Secus vero aiunt Sanch. Cons. l. 2. c. 2. Dub. 90. n. 5. Pal. n. 6. Salm. n. 18. et Concina pag. 526. n. 6. cum communī ut asserit, si Canonicus sine legitima causa absit, et infirmetur, quia tunc pro toto tempore absentiæ reputatur culpabiliter absens. Contra hanc senten-

tiam, quam audio vocari communem, nolo judicium ferre; sed durum mihi videtur, ut si quis, licet sine causa, aliò accedat, et ibi contrahat perpetuum morbum, perpetuo debeat distributionibus et fructibus Præbendæ privari.

Dubitatur 1. an excusentur absolute septuagenarii ab assistentia Chori? Affirmant Leander, et alii; sed verius negat P. Conc. t. 2. pag. 526. n. 8. si ipsi robusti sint; et ad alia peragenda negotia ordinarie egrediuntur. Secus si sint debiles, et minus apti ad longum iter faciendum, ita ut commodè interesse nequeant, ut ait Bon. p. 2. n. 6. cum Azor. Men. et alii. Unde probabiliter dicunt Salm. c. 4. n. 19. quod hujusmodi senes regulariter non tenentur ad Chorum, non autem quod nunquam.

Dubitatur 2. an excusentur cæci et surdi, et lucentur Distributiones, si absunt à Choro? Affirmant Barb. Pelliz. Diana, etc. apud Salm. c. 4. n. 18. Idque inferunt, ex l. 1. C. Qui morb. etc. ubi dicitur: «Qui utriusque oculi actum amisit, levamen sentit »munerum personalium.» Sed melius negant Sanch. Cons. l. 2. c. 2. dub. 90. et Salm. ibidem cum Suar. P. Nao. et Coop. quia Chorus istis non nocet, et ipsi assistendo saltem auctoritatem præbent. Excusare autem cæcum, qui sine notabili incommmodo non posset ad Ecclesiam accedere.

II. Excusat *rationabilis corporis necessitas*, sub qua intelligitur timor ejuscumque gravis damni in vita, honore, aut bonis. Unde non privantur distributionibus, qui domi morantur ad medicinam sumendam, ad venam scindendam, vel proficiscuntur ad balnea, aut locum salubrioris aeris: item qui ab hostibus capiuntur, aut qui patientur injustum exilium, aut detinentur per vim, aut ob timorem gravis nocimenti ab inimicis; ita Bon. q. 5. p. 2. ex n. 7. Salm. tr. 16. c. 4. n. 19. et Conc. t. 2. pag. 526. n. 9. cum commun. Idem probabilius dicendum de absente ob metum belli, vel pestis grassantis in loco Beneficii, ut tenent Bon. n. 7 et 8. Pal. tr. 7. D. 3. p. 9. §. 2. n. 2. et Salm. cum Vasq. Pell. Covarr. Garc. etc. contra Conc. l. c. Barb. etc. qui concedunt posse quidem talem percipere fructus Præbendæ, non vero distributiones.

Cum autem quis abest à Choro ob excommunicationem, amittit distributiones, si justè sit excommunicatus; secus si justè, et curet ab excommunicatione absolvi, Concina p. 527. n. 10. et Salm. n. 21. Item de Canonico suspenso probabilius esse censem Concina n. 12. Si vero quis sit justè excommunicatus, etiamsi Choro assistat, putat P. Conc. num. 11. cum Abb. Palad. Innoc. Nao. Suar. Tolet. Fill. Sylo. et communi, ut asserit, hunc amittere tam distributiones, quam fructus Beneficii; sed probabiliter id negant Sanch. de Matr. l. 3. D. 51. n. 12. Bon. p. 2. §. 2. Pal. p. 9. §. 2. n. 4. cum Coninch. Vasq. et Gloss. in c. Pastorali, §. Verum de Apell. ac Salm. c. 4. n. 21. cum P. Nao. Pellz. etc. et dicunt, quod licet iste peccaret assistendo, et merito deberet privari a Judice distributionibus et fructibus, nullibi tamen constat hanc privationem ipso jure impositam esse. Qui autem esset justè excommunicatus, et respicens absolutionem peteret, non amitt-

teret distributiones, si injustè absolutio ei negaretur, cum tunc per ipsum non fiat quominus assistat. Ita Palaus p. 9. §. 2. n. 4. cum Suar. Vasq. Sylo. Armil. Sa. Henr. Sayr. Lop. etc. communiter.

Quando autem Ecclesia est interdicta, canonici non assistentes non ideo amittunt distributiones, dummodo non dederint causam Interdictio, Conc. l. c. n. 12. Secus est in cessatione Divinorum Officiorum, tunc enim etiam non dantes causam Cessationi privantur distributionibus, ut Conc. l. c. Pal. n. 11. et Bon. p. 1. §. 5. cum Suar. et Sayr. ex c. Canonici. §. Sciscitari de Off. Ordin. in 6. ubi statuitur, quod ii qui causam dederunt cessationi, debent restituere Canonicis omne interesse, quod ipsi amittunt ex omissa assistentia Divinis Officiis. Sic pariter quando Ecclesia est polluta, non privantur distributionibus illi qui causam pollutionis non dederunt. Ita Palaus p. 9. §. 2. n. 10. Conc. d. n. 12. cum Suar. Bon. Sayr. Trull. Henr. et communi.

Quæritur autem hic, an Canonicci irregularares assistentes amittant distributiones, et fructus Præbendæ? Si irregularitas est incursa post collationem Beneficii, certum est et commune, quod neutrum amittunt: ita Conc. t. 2. pag. 527. n. 12. Sed dubium fit, quando irregularitas incursa est ante collationem. Hæc quæstio omnino pendet ab alia, an collatio Præbendæ facia clero irregulari sit per se invalida? Negant Palaus de Censur. tr. 29. D. 6. p. 5. n. 7. Elbel t. 2. pag. 457. n. 158. Ronc. de Censur. c. 1. q. 5. R. 1. et Salm. tr. 10. c. 7. n. 34. cum Sylvest. Felin. Leand. Laym. Less. Suar. Conc. Hurt. etc. hanc sententiam probabilem putant. Hi dicunt collationem istam illicitam quidem esse, et nullam in foro externo, sed validam in conscientia. Ratio, quia cum nulla irregularitas incurritur, nisi in jure sit expressa, tanto minus incurritur ejus effectus, qualis est inhabilitas ad Beneficia obtinenda; hic autem effectus nullibi in jure reperitur expressus. Affirmant vero probabilius Conc. l. c. Contin. Tourn. de Irreg. t. 2. pag. 12. Holzm. t. 1. p. 411. n. 320. Bon. de Irreg. D. 5. p. 4. n. 6. cum aliis, et hanc sententiam ipsi Salm. fatentur esse communem. Probatur 1. ex c. 2. de Cler. pugn. in duello, ubi dicitur dispensari posse cum Clerico irregulari, ut Beneficium possideat; ergo sine dispensatione ipse est inhabilis ad recipienda Beneficia. Probatur 2. et fortius ex Trid. Sess. 22. c. 4. de Ref. ubi Concilium loquens de Præbendatis, sic ait: «Ne alii, in posterum fiat provisio, nisi iis qui jam ætatem, et cæteras habilitates integrè habere dignoscantur, aliter irrita sit provisio.» Respondent Salm. et Ronc. ad præfatum textum (quem ipsi Salm. fatentur difficultem esse solutione) et dicunt to cæteras habilitates intelligi de habilitibus ex jure naturali, non autem positivo: sed hæc responsio non satisfacit; nam Concilium, cum indistinctè et integrè habilitates requirat, sanè intelligendum est de omnibus habilitibus, tam de jure naturali, quam positivo necessariis; idque videtur expressè ibidem declarari, cum dicatur, qui jam ætatem etc. id est ætatem requisitam ad Ordines recipiendos, ut Concilium præceperat, quæ quidem habilitas certè est de jure po-

sitivo. Hinc probabilius *P. Concina l. c.* sentit Clericos, qui post irregularitatem Præbendas recipiunt, privari ipso jure etiam in conscientia distributionibus, et fructibus Beneficii.

III. Excusat *Ecclesiæ Utilitas*, modò utilitas sit gravis judicio Episcopi, vel Capituli, et sit Ecclesiæ propriae, vel universalis, ut aut totius Diœcesis, non verò alterius Ecclesiæ vel particularis, *Conc. t. 2. pag. 528. n. 14. et Salm. tr. 16. c. 4. n. 23.* An autem, qui propter utilitatem Ecclesiæ abest à loco Beneficii, lucretur distributiones : negat aliqui ex cap. *Cum non deceat, de Cler. non resid. in 6.* ubi Clerici ad Sedem Apostolicam accedentes ob negotium suarum Ecclesiæ distributionibus privantur. Sed probabilius affirmant *Salm. l. e. n. 24. cum Pal. Pelliz. etc.* ilque satis probabile putat *Concina n. 15. ex c. un. de Cler. non resid. in 6.* ubi absolute conceditur privilegium absentibus in utilitatem evidenter Ecclesiæ. Alter autem textus intelligitur de solo casu, quo Præbendatus accedit ad Sedem Apostolicam ob instructionem electionis.

Item ex hac ratione excusat Canonicus, qui mittitur (nam unus tantum mitti potest) ab Episcopo ad visitanda Limina Apostolorum, ut communiter omnes cum *Concina n. 16.* Idem dicitur de Canonico comitante suum Episcopum ad eadem Limina, ex Decreto Sixti V apud *Concina*, qui *ib.* ait, Episcopum Limina visitantem posse etiam duos Canonicos secum ducere. Idem dicitur de Canonico missio ad Concilium provinciale tanquam Theologo, Canonista, aut Procuratore, ut probabilius sentiunt *Concina pag. 529. num. 17. et Salm. c. 4. n. 24. cum Pal. Pell. etc.* Idem si mittatur Canonicus à Capitulo ad Pontificem, aut Principem tanquam Legatus pro agendis negotiis Ecclesiæ, *Concina ib.* Idem, si eligatur Vicarius, Capitularis Sede vacante, ut communiter docent DD. quia hic incumbit totius Diœcesis utilitati. Secus, si eligatur Vicarius Episcopi, quia tunc Episcopo, non Ecclesiæ inservit. Is enim lucratur quidem fructus Præbendæ, sed non distributiones. *Pal. p. 9. §. 7. n. 2. Salm. c. 3. n. 34. Conc. p. 529. num. 18 et 24.*

151. — Minimè autem privatur distributionibus *Canonicus Pœnitentiarius*, qui tempore Officii Confessiones excipit, ex Trid. Sess. 24. c. 8. ubi dicitur : « Pœnitentiarius aliquis cum unione Præbendæ proximè vacaturæ ab Episcopo instituatur, qui Magister sit, vel Doctor, aut Licensiatus in Theologia, vel jure Canonico, et annorum 40; seu alius qui aptior pro loci qualitate reperiatur; qui dum Confessiones in Ecclesia audiet, interim præsens in Choro censeatur. » Sed hic dubitatur, an lucretur distributiones Pœnitentiarius, qui tempore Officii manet in confessionario expectans pœnitentes accessuros? Negat *Barbosa de Pot. Ep. Alleg. 65. num 30. cum Garcia, Ugolin. Salaz, et Moneta*, qui referunt decisum, non habendum esse pro præsente in Choro Pœnitentiarium, qui residet in confessionario pro tempore quo non audit Confessiones, etiam ut opportunius Confessiones audiat. Sed verius *Salm. c. 4. n. 31. cum Barb. Bonac.*

*Pell. Ronc. tr. 6. c. 2. q. 9. R. 1. et Concina, cum Pal. et Leand. affirmant, si pœnitentes soleant accedere, et Pœnitentiarius eo animo se detineat, ut promptiore illis se exhibeat, ex Decl. S. C. relata à Barbosa in *Concil. Trid. Sess. 24. c. 8.* pro Ecclesia Abulensi, ubi mandatur Pœnitentiario assistere in Confessionario, ne pœnitentes perquirere enim cogantur, et ob verecundiam ejus inquisitionis Confessiones omittant. Et idem dicitur de Canonico subrogato Pœnitentiario, modò subrogatio non fiat in fraudem; et de aliis qui Pœnitentiarium adjuvare de mandato Superioris in magno concursu, *Conc. ibid. et Castropal. l. c. n. 3. c. 4.* Præterea addunt *Barbosa in Trident. Sess. 24. c. 8. n. 29. Castr. n. 2. et Bonacina t. 1. de Hor. Canonic. D. 2. q. 5. pag. 3. §. 59. num. 3. cum Palaz. et Garcia ex alia Declarat. S. C. in una Gienen. 4. Sept. 1591.* Pœnitentiarium censeri præsentem etiam processionibus, orationibus, et exequiis Defunctorum, quæ fiunt tempore quo ipse Confessiones audit. Quod autem dicunt de Pœnitentiario, dicunt etiam de Canonico curato, qui tempore Officii opera sui muneric exercet, *Pal. p. 9. §. 3. n. 8. Salm. cap. 4. n. 26. cum Barbos. Garc. Gutt. et Concina p. 532. n. 22.* Qui sentit idem procedere, etiamsi Ecclesia, de qua js curam habet, sit diversa ab Ecclesia ubi est *Canonicus*; dummodo illa sit intra propriam Diœcesim; sed huic contradicit *Bonac. D. 1. q. 5. p. 3. §. 6. n. 5.* Non amittit autem distributiones is, qui abest ad tuenda jura sui Beneficii : secus vero si defendat jus suum ad Beneficium adversus alterum. *Concina ib.**

Sic pariter lucratur distributiones *Canonicus Theologus*, qui tempore Officii legit, aut concionatur, ut communiter docent omnes; et etiamsi in aliis horis ipsius diei (non verò præcedentis) se pararet ad legendum, vel concionandum, ut *Roncag. c. 2. q. 6. R. 2. cum communi, ex Concessione Greg. XIII, et Concina p. 531. n. 21. cum communiori ex Decl. S. C. apud Garciam*, qui contradicit.

Sentient autem *Concina pag. 532. n. 22. Pal. p. 9. §. 7. n. 1. Ronc. R. 3. et Salm. c. 4. n. 34. cum Garc. Pell. etc. contra Barbos. et Zechium apud Pal.* quod *Canonicci examinatores dum absunt à Choro* (nisi alia sit alicubi consuetudo), non lucentur distributiones. Idem autem de *Canonicis destinatis ab Episcopo ad visitanda Hospitalia et Ecclesias Diœcesis*, quia hi non occupantur in servitium propriæ Ecclesiæ. *Episcopus autem potest duos Canonicos in suo servitio occupare ex cap. De cetero, etc. Ad audientiam, de Cler. non res.* qui lucrantur fructus Præbendæ, sed non distributiones; ut *Ronc. l. c. et Salm. n. 125. ex Decl. S. C.* Dicit tamen *P. Conc. n. 23.* quod *Canonicci assistentes Episcopo solemniter celebranti lucrantur etiam distributiones.* *Canonici autem absentes à Choro tempore Officii, ut Capitula celebrent, amittunt tam distributiones, quam fructus Præbendæ, quia tempore Officii vel Missæ Choralis ipsis vetitum est Capitula celebrare, nisi urgeat grave negotium quod moram non patiatur; Conc. ib.*

152. — Ultimò notandum, quòd Præbendati docentes in Scholis publicis (non autem privatis) sacram Scripturam, licet non lucentur distributiones, acquirunt tamen fructus suorum Beneficiorum, ex Trid. Sess. 5. in fin. Idem dicitur in cap. fin. de Magistris, de docentibus Theologiam. Idque communiter extendunt D.D. ad docentes Jus Canonicum, ut Palaus p. 9. §. 9. n. 1. Roncag. de Benef. c. 2. q. 6. R. 3. Concina t. 2. pag. 533. n. 24. et Salm. tract. 28. n. 129 et 130. cum Sanch. Fill. Garcia, qui de hoc afferat declarationem S. C. Idem dicunt de docentibus Grammaticam Pal. n. 3. Conc. n. 26. Ronc. l. c. et Salm. tr. 16. c. 4. n. 37. Necnon Salm. idem sentiunt de docentibus Logicam et Philosophiam, quia (ut aiunt) omnia hæc sunt necessario præmittenda ad Theologiam addiscendam.

An autem Parochi docentes sacram Scripturam, Theologiam, aut jus Canonicum eodem privilegio gaudeant? Negat P. Concina num. 25. quia in Tridentino parochus absolute vetatur abesse ultra duos menses. Sed probabilitate admittunt Palaus n. 4. Salm. dict. n. 37. et Ronc. l. cit. cum Gonzal. Barbos. etc. Ratio, quia in cit. cap. fin. de Magistris indistinctè omnibus facultatibus Theologicam docentibus conceditur privilegium, sive exemptione à residentia: hocque privilegium non habetur in Tridentino, quod ibi clare (ut oportebat) sit revocatum: verba autem textus præfati hæc sunt: « Docentes vero in theologica facultate, dum in scholis docuerint, et studentes in ipsa integrè per annos quinque, percipient de licentia (nempe generali, concessa auctoritate hujus Constitutionis, ut explicat ibi Glossa) Sedis Apostolicæ proventus præbendarum, et beneficiorum suorum, non obstante alia aliqua consuetudine, aut Statuto; cum denario fraudari non debeant in vinea Domini operantes. » Ratio, quia id redundant in bonum totius Diœcesis, ino universalis Ecclesiæ.

Idem privilegium sanè conceditur Præbendatis studentibus in Universitate ex Trident. l. c. et ex cit. c. fin. de Mag. et cap. 11. de Prioil. in 6. ac cap. Tuæ, de Cler. non resid. modo ipsi studiis operam dent saltem per majorem anni partem, ut ait Conc. num. 27. et Pal. n. 5. cum Bonac. Barbos. etc. et modo habeant de hoc licentiam (quæ vero non requiritur pro docentibus), ut dicunt Palaus part. 9. §. 9. n. 7. Ronc. qu. 6. R. 3. Conc. n. 28. ex Salm. tr. 28. n. 130. cum Barb. et Garc. ex Bulla Pii IV Ad aures, edita 24 novemb. 1564. Hæc autem licentia illis suffragatur pro quinquennio, si audiant sacros Canones; pro septemño vero, si audiant Sacram Scripturam, seu Theologiam, Saimant. l. c. cum Garc. et Barb. An autem Parochi studentes Theologie excusentur à residentia post duos menses ipsi à Trid. concessos? Affirmant Nav. Tolet. Less. etc. apud Palaum num. 9. idque probabile putant Palaus ibid. et Salm. tr. 16. c. 4. n. 39. Quia in cit. cap. fin. de Magistris eodem privilegio gaudent docentes, quo studentes. Sed probabilius negant Conc. pag. 534. a. 29. Ronc. qu. 6. R. 3. Palaus num. 9. Salm. l. c. cum Gonzal.

Barbos. Garcia, etc. Ratio, tum quia Tridentinum declaravit non posse Parochos ultra duos menses abesse, nisi ex gravi causa; et S. C. apud Garciam declaravit hujusmodi causam studiorum nequam esse gravem; tum quia privilegium præfatum concessionem est tantum addiscientibus, unde non concedendum Parochis, qui jam edicti supponuntur. Dicunt vero Salm. n. 128. ex Decl. S. C. quod si à Papa detur alicui licentia, ut absit causa studiorum, hæc non valet nisi consensus Ordinarii accedit. Et sic pariter referunt declarasse Piùm IV de his qui studiis in Curia Romana assistunt. Hic autem obiter notandum, quod in c. fin. de Cler. vel Mon. prohibentur Archidiaconi, Decani, Plebani, Præpositi, Cantores, et alii Clerici Personatus habentes, necnon Presbyteri studere Juri Civili, vel medicinæ sub pena excommunicationis late sententiæ, si infra duos menses à tali studio non destiterint. (Dicit tamen Bonac. de Censur. D. 2. qu. 4. p. 7; n. 4. cum communi, hoc non intelligi de studio privato; nec si audiatur lector domi, ut probabile putat cum Tol. Calderin. etc. Neque intelligi de docentibus, ut sentiunt Sanch. l. 6. cap. 8. n. 9. et idem Bon. cum Tab. et aliis.) Unde tales studentes privatvnt fructibus suarum Præbendarum, ut dicunt Palaus l. c. p. 9. num. 6. Salm. c. 4. n. 38. cum Bonac. et Barbosa.

Diximus autem præfatos Magistros, aut Scholares excusatos, lucrari quidem fructus Beneficiorum, non vero distributiones, si tamen Beneficium constaret ex solis distributionibus, has etiam lucrari dicit Conc. pag. 533. n. 27. cum communi ex Decl. S. C. apud Garciam (contra Bon.) quia tunc distributiones succedunt loco fructuum. Et idem ait Conc. pag. 536. n. 35. de dispensatis à Choro, quando Beneficium tantum ex distributionibus conflatur. Excipit tamen Conc. contra alios, si sint distributiones minutas pro Anniversariis, quia Testatores nolunt has dari nisi assidentibus.

ARTICULUS V.

Quibus modis Beneficia amittuntur.

153. Quibus modis amittuntur Beneficia? — **154.** Quid, et quotuplex est Resignatio? — **155.** Quid requiritur, ut valeat Resignatio conditionata? — **156.** Quid de Permutatione Beneficiorum?

153. — « RESP. 1. Beneficia quatuor modis amittuntur. 1. Per mortem Beneficiati. 2. Ex dispositione juris, idque vel propter alterius Beneficii incompossibilis consecutionem, vel per professionem religiosam, vel per contractum matrimonii, vel per commissionem criminis (v. gr. hæresis, schismatis, sodomiae sæpius exercitæ), cui amissio Beneficii ipso facto est annexa, ut vide apud Less. l. 2. cap. 34. d. 34. 3. Per sententiam judicis. 4. Per liberam resignationem, de qua

154. — « RESP. 2. Resignatio est spontanea proprii Beneficij dimissio, facta coram legitimo Superiore id acceptante. Estque duplex, scilicet tacita quæ fit ex juris dispositione; ut dum quis

Religionem profitetur : et expressa , quæ rursus est duplex , scilicet pura , quæ sit sine conditione et pacto apposito , coram Ordinario , qui Beneficium cuilibet alteri conferre potest : et conditionata , seu in favorem : eaque vel est simplex in favorem , ut quando sit absque reservatione ; vel est qualificata , quando scilicet sit reservato sibi jure regressus , vel pensione , vel fructibus aliquibus , quæ ob simoniam juris humani , non nisi in Pontificis manibus fieri potest . Et quamvis verius sit , etiam resignationem simplicem in Pontificis manibus faciendo , cum alioqui periculum sit , ne Beneficiorum resignationes speciem quamdam hæreditariae successionis acquirant , quod jura Canonica detestantur : probabile tamen est , in manu Ordinarii fieri posse , eò quod permutatio in ejus manibus fieri possit . * (Sed omnino contradicunt Salm. de Simon. c. 3. n. 52. cum communi . Vide dicta de Simon. l. 3. n. 81.) * Idque à fortiori verum est , si fiat sine modo obligatorio , quamvis addita depreciation , ut personæ certæ conferatur . Idque observari potest , ubi non est recepta Bulla Pii V quamlibet personæ successuræ designationem prohibens , quam citat Laym. l. 4. l. 2. cap. 17. *

133. — Porro , ut resignation conditionata valida sit , requiritur 1. Ut Beneficium sit resignantis , cùm resignation sit iuri sui dimissio . 2. Ut fiat liberè . 3. Ut fiat in manibus ejus qui potest admittere , scilicet Pontificis , Ordinarii , Collatoris , vel Institutoris , juxta dicta . 4. Ut acceptetur à Prælato , in cujus manibus fit , quia sine acceptatione jus suum resignans non perdit . 5. Ut conferatur illi , in cujus favorem , cum clausula consueta , non aliter , nec alias , est resignatum . 6. Ut is , cui confertur accepte ; alias enim resignans non perdit Beneficium , propter clausulam , non aliter . 7. Requiritur consensus Patroni , vel electorum , prout Beneficium est patronatum , vel electivum . 8. Si resignans sit infirmus , ut à resignatione supervivat 20 dies , alias enim per obitum vacare censebitur . 9. Ut si resignation fiat in Curia Romana , intra 6 menses à supplicatione oblata computandos , in loco Beneficij publicetur : sin autem extra Curiam , intra mensem : alioqui , si contingat resignantem mori antequam resignatarius ceperit possessionem , Beneficium vacare censebitur . Less. et Laym. c. 17.

136. — Resp. 3. Permutatio Beneficiorum , quæ est quedam species conditionalis resignationis , fit , cùm duo Beneficiati unum , vel plura sua Beneficia Pontifici non reservata , in manus Ordinarii , alteriusve Episcopali auctoritate prædicti resig- nant cum conditione , ut postea viciissim alteri alterius Beneficium conferat . Quod quandoque Episcopus instituere potest , si necessitas ita exigat : vocatis tamen iis quorum interest , sci- licet Patrono , et Collatore inferiore . Ad hanc autem omnia requiruntur , quæ ad resignationem in favorem . Vid. Less. c. 31. d. 35 et 36. Laym. cap. 17. Ron. de Sim. d. 1. qu. 4. §. 12. * (Vide l. 3. n. 72.) *

Quæres 1. An licite sint permutationes coram Ordinariis , in mensibus reservatis per Concordata Germaniae ? Resp. af- firmative , quia per reservationem Concordatorum non cen- setur Pontifex voluisse conditionem Ordinariorum Germania dæteriorem facere , quam Episcoporum extra Germaniam , coram quibus id simpliciter licet .

Quæres 2. An licitum sit permutare Beneficia , compensata fructuum æqualitate ? Resp. 1. non licere , si Beneficium copiosius , non separatis proventibus à titulo , permutteret cum tenui . Ratio est , quia excessus ille , eo ipso , quo manet an- nexus titulo , est debitus titulo , ideoque pro eo nihil exigi po- test , quin etiam exigatur pro titulo .

Resp. 2. posse peti compensationem ob hujusmodi permu- tationem à Pontifice , pro incommodo temporali , quod alter subit , spoliando se proventibus sui Beneficii , ideoque talis compensatio non est pretium Beneficii , aut proventuum an- nexorum , sed conditio , ut se indemnum servet , sine qua con- ditione nollet se spoliare .

Resp. 3. Jura proventuum posse separari à titulis , et primo nudos titulos , deinde alio contractu jura proventuum , utpote temporalia , permuttere , compensato excessu opulentioris ; id que auctoritate solius Papæ . V. Less. l. c. Bon. l. c. §. 12. n. 11. * (Vide l. 3. n. 75 et 76.) *

Quæres 3. An licite permutetur Beneficium hac lege , ut expensæ litis vel Bullarum refundantur per recipientem ? Resp. Videri permutationem simoniacam , si impensæ sint causa impulsiva permutationis , sine qua actus non fuerit futurus . Idem de simili resignatione affirmarem . Less. l. c. Bon. l. c. n. 9. *

ARTICULUS VI.

Quid , et quotplex sit Pensio .

137. Quid , et quotplex sit Pensio ? — 138. A quo et quanta possit Pensio designari ? — 139. An Pensionarius possit de illa licere disponere ?

137. — Resp. Pensio est jus percipiendi fructus ex alieno Beneficio . Estque triplex : 1. Temporalis , quæ datur propter ministerium temporale , v. g. Cantori , AEdituo , Patrono , et Defensori Ecclesiæ . 2. Spiritualis , quæ fundatur in titulo mere spirituali , ut quæ datur Concionatori , Coadjutori Episcopi , Parocho , etc. 3. Media , quæ fundatur in statu spirituali , non tamen officio spirituali : ut quæ datur Clerico pauperi , vel Parocho seni ad sustentationem , vel quæ datur causa resignationis , et litis componendæ . Due posteriores dicuntur Cleri- cales , quia Clericis ; prima Laicalis , quia Laicis tantum datur .

138. — Porro circa pensiones Laym. c. 18. et Less. c. 35. docent hæc : I. Etsi eam designare proprium sit Papæ , id tamen